

Nejstarší MEGALITICKÉ STAVBY na světě

AUTOR: ONDŘEJ HAVELKA

2

1

3

4

5

V této epizodě cestování se podíváme do nejstarších dosud stojících megalitických staveb na celém světě. Možná si myslíte, že nejstarší dochované stavby stojí v Egyptě, ale není tomu tak. Prastaré megalitické chrámy na Maltě jsou o více než 500 let starší, než nejstarší egyptská pyramida.

1 – Malta je ostrovní země, která má opravdu fascinující historii. Po doposud záhadné periodě megalitických chrámů zde vládli Feničané, Kartaginci, Římané, Byzanci, Arabové a Normani. V roce 1530 získal Maltu řád Johanitů, pozdějších Maltézských rytířů. Ti sehráli důležitou roli v boji s Turky a vtiskli současné Maltě specificky katolickou tvář. Malta je v současnosti katolickým ostrovem par excellence. Je zde nejvíce kostelů v poměru k počtu obyvatel na celém světě. Katolicismus je zakotven v ústavě a hraje klíčovou roli v životě i politice Malty.

2 – Úchvatné megalitické stavby Hagar Qim a Mnajdra stojící na jižním pobřeží ostrova Malta, jsou v současnosti chráněny proti dalšímu poškozování povětrnostními vlivy obřími stany. Tyto stavby postavili lidé neznámého národa, který Maltu obýval v 5. tisíciletí př. n. l. O přítomnosti tohoto tajemného národa dnes svědčí pouze tyto na svou dobu obrovské stavby. Megalitické období lze vymezit mezi roky 5000 a 2500 př. n. l.

Vůbec nejstarší kamenné paláce vznikaly na Maltě kolem roku 4100 př. n. l. Ty se ovšem nedochovaly. Tyto dosud stojící stavby byly stavěny asi od roku 3800 př. n. l. Bylo zde nalezeno mnoho původních sošek, tzv. tlustých kněží, patrně souvisejících s kultem plodnosti. Nejznámější soškou vystavenou dnes v muzeu je Venuše maltská.

3 – Chrámy byly stavěny z obrovských kamenných monolitů důkladným skládáním. Největší použitý monolit, který můžete doposud obdivovat, je vysoký 3 metry a dlouhý 6 metrů. Tento opracovaný kámen váží kolem 57 tun.

4 – Lidé této kultury stavěli rovněž tzv. dolmeny, což jsou prehistorické megalitické stavby z několika obřích kamenů v podobě jakéhosi stolu. Byla to patrně pohřební místa významných lidí. Dolmeny se v nacházejí v celé Evropě od Británie po Rusko a jižně až na Maltu. Také na našem území máme neolitické dosud stojící dolmeny, například obrovský dolmen na Vrkošlavicích v Jablonci nad Nisou, u něhož je dodnes hřbitov.

5 – Procházka po nejstarších stojících kamenných chrámech světa je fascinující zážitek. Na Maltě je ideální dopřát si jej v zimě, kdy je příjemných 20 stupňů. A po ochutnávce atmosféry historie si můžete zajít na mši, protože sebemenší vesnice na Maltě má svou skvostnou kamennou katedrálu a ve větších městech je možnost zajít si na mši téměř celý den...

Foto: wikipedia.org

Přemýšleli jste někdy nad tím, jak vznikají oblaky? Téměř každý den je vidíme na obloze. Co přesně se ale skrývá pod názvem oblak? Vodní pára? To není přesné.

Vodní pára je totiž neviditelný plyn. Oblaka jsou ve skutečnosti miliardy malých potulujících kapiček vody – tak malých, že se

udrží ve vzduchu. A jak se tyto kapičky do vzduchu dostanou? Z oceánů, jezer či řek na celém světě se každou sekundu vypaří miliardy litrů vody ve formě vodní páry! Čím více je za určité teploty vodní páry ve vzduchu, tím je vzduch vlhčí. Jak tento vlhký vzduch stoupá, ve vyšších polohách se ochlazuje až na teplotu rosného bodu a vodní pára v něm obsažená kondenzuje (kapalně) na množství malých kapek vody.

Stejným principem ochlazení vzduchu vzniká i mlha, což je vlastně oblak v blízkosti zemského povrchu. Podobně se orosí láhev, kterou vyndáme z ledničky. Vzduch se v její blízkosti ochladí a na stěnách vzniknou malé kapičky. A proč je na horách oblaků více? Dochází zde k výraznějším pohybům vzduchu do vyšších, a tedy chladnějších nadmořských výšek.

Dominik Rubáš

JAK MOC HVĚZDY ZÁŘÍ?

Ahoj ministranti, už jste někdy „zářili“? Já myslím, že určitě ano. Někdo září ve škole, někdo při fotbale, někdo při hře na hudební nástroj. Všichni ale určitě záříme, když ministrujeme! Ještě aby ne, když stojíme blízko zářaku, který se při mši odehrává. To pak fungujeme jako Měsíc a září „Slunce“ hezky odrážíme. Jen oproti Měsíci máme výhodu v tom, že záře zůstává i v nás samotných.

Všechny hvězdy (a další nebeská tělesa) mají různorodou jasnost, kterou lze rozlišit i pouhým okem. Této jasnosti se říká magnituda (zdánlivá jasnost). Už ve starověku si lidé všimli, že hvězdy různě září. To vedlo k tomu, že v 2. století př. Kr. rozdělil řecký astronom Hipparchos asi 850 viditelných hvězd do skupin (tříd) podle jejich jasnosti neboli zdánlivé velikosti – magnitudy. Tehdy byly hvězdy podle intenzity záření rozděleny do šesti skupin. V první skupině byly nejjasnější hvězdy a v poslední (šesté) skupině hvězdy na hranici pozorovatelnosti. Magnituda je tedy určité množství světla dopadající na naše oči. Je zajímavé, že toto rozdělení se udrželo až do roku 1856, kdy bylo vytvořeno nové a přesnější hodnocení.

Magnituda je tedy v astronomii veličina, pomocí které vyjadřujeme jasnost objektu (hvězdy, Slunce, stanice ISS) na obloze. Nevypovídá nic o velikosti objektu, jde jen o subjektivní hodnocení jasnosti daného objektu, jak ji vnímáme okem nebo pomocí přístrojů. Jak jistě víte, hvězdy jsou v různých vzdálenostech od Země. Kdybychom chtěli znát jejich skutečnou jasnost, museli bychom je umístit do stejné vzdálenosti (stanovena na 10 parsek) a pak bychom dostali jejich absolutní magnitudu.

Na naší obloze jsou však i velmi jasné objekty (Slunce, Měsíc, Venuše...), které na základě stanoveného hodnocení mají zápornou magnitudu (jsou prostě oproti ostatním nebeským objektům moc zářivé).

Takže až budete někoho chtít ohodnotit, jak krásně zazářil při nějakém výkonu, stačí mu říct, že dosáhl například jedné magnitudy. Pokud to bude ještě lepší výkon, může dosáhnout až třeba –26,6 magnitudy :-).

František Jakubec ml.

Některé objekty na obloze a jejich zdánlivá hvězdná velikost – magnituda: Slunce –26,6 Měsíc v úplňku –12,6 Venuše –4,4 ISS –3,5 Sirius (nejjasnější hvězda) –1,46 Alfa Centauri –0,27 Polárka 1,97